

EVEN VAN DE STRAAT

en op het podium

Ineens was ze een tijdje overal te zien. In de tv-serie *Levenslied* en in *Wie is de Mol*, bijvoorbeeld. Maar Anna Drijver acteert niet alleen, ze schrijft ook en maakt tijd voor goede doelen. Zo is ze ambassadrice voor Ubuntu, een organisatie die theaterprojecten maakt met straatkinderen om ze hun waardigheid terug te geven en ze weerbaar te maken. Tijdens haar bezoek aan een theaterproject voor straatmeisjes in de Indonesische miljoenenstad Bandung hield ze voor Flow een dagboek bij.

ZONDAG

Vanavond reis ik naar Indonesië, een totaal andere wereld, en ik heb geen idee wat me daar te wachten staat. Ja, theater maken met straatmeisjes – maar hoe doe je dat? Ik hoop in ieder geval dat ik ze iets kan leren over de lol van op het toneel staan, van een verhaal vertellen, een rol spelen. En verder hoop ik simpelweg dat ik ze blij kan maken, kan laten lachen. Het zijn allemaal kinderen voor wie plezier maken niet vanzelfsprekend is: ze moeten elke dag hard werken om te overleven.

WOENSDAG

Gisteren vanuit Jakarta naar Bandung gereisd, mijn eindbestemming. De treinreis was adembenemend. Het was precies het Indonesië waarop ik had gehoopt: rijstvelden die zó groen zijn, dat het pijn doet aan je

ogen. In Bandung ontmoette ik Marieke de Lange en Renske Hofman, de oprichters van Ubuntu. We zijn sushi gaan eten in een luxueus winkelcentrum dat Paris of Java heet. Bandung is heel modern met zijn gigantische westerse shoppingmalls, maar de contrasten tussen rijk en arm zijn enorm.

Renske zit hier al vier maanden en heeft met 23 straatmeisjes van tussen de zes en zestien jaar een theatervoorstelling opgezet, met ondersteuning van een plaatselijk theatergezelschap. Het doel: die meisjes hun waardigheid teruggeven en hen bewustmaken van hun eigen kracht. Het is ook de bedoeling om de mensen in Bandung bewust te maken van het bestaan van straatkinderen, want de Indonesische regering ontkent ze gewoon.

VRIJDAG

Vandaag heb ik kennisgemaakt met de meisjes die meedoen aan het theaterproject. Wat een lieve, mooie gezichtjes! Het valt me op hoe vrolijk en nieuwsgierig ze zijn. Een van de meisjes, Marni, springt eruit omdat ze zo veel talent heeft. Ze heeft een warme, indringende stem, een beetje hees ook. Als ze op het toneel staat, móet je wel naar haar luisteren: de noodzaak spat ervan af. Haar ogen lachen, ze is twaalf jaar oud en al een echte comédienne. Het jongste meisje is zes en kan verbluffend goed dansen. Ze is de kleinste, maar ze danst perfect in de maat en met een overtuiging! Ze geniet er duidelijk van, ze is helemaal aan het optreden. De meeste meisjes gaan gelukkig wel naar school, want school is hier gratis. Maar daarnaast moeten ze van hun ouders elke dag door te bedelen een bepaald bedrag

Terwijl ze zaterdagavond nog zwaar opgemaakt en high op klanten wachtte, zat Linda nu naar 'SpongeBob' te kijken

ophalen. Als ze niet genoeg geld hebben opgehaald, durven ze niet naar huis, want dan worden ze uitgescholden of krijgen ze een pak slaag. En dus zie je om twee uur 's nachts nog kinderen van zes, zeven jaar bedelen. Vaak moeten ze ook nog eens een heel eind met de bus reizen voordat ze eindelijk thuis zijn. Hartverscheurend. De meisjes zouden vanavond bij Kentucky Fried Chicken gaan eten, en dat was een uitje waar ze zich de hele week op hadden verheugd. Maar de repetitie liep uit, omdat het gebed van de belendende moskee voortdurend over het schoolpleintje waar ze repeteerden bleef schallen. En daarna was het te laat om nog naar KFC te gaan. De sfeer sloeg meteen om. De kinderen die ik net nog had zien acteren, zingen en lachen, waren nu verdrietig en boos: ze waren

weer even de straatkinderen die overal voor moeten vechten. In Marni's ogen zag ik plotseling een blik die je niet vaak bij kinderen ziet. De blik van iemand die het vertrouwen in deze wereld heeft verloren. Ik was ervan onder de indruk hoe Renske met de teleurgestelde kinderen omging. Ik ben sowieso onder de indruk van hoe de mensen van Ubuntu het vertrouwen van deze kinderen hebben weten te winnen. Theater maken met straatkinderen, dat is niet iets wat je zomaar doet. Ze hebben alle aandacht voor deze kinderen en gaan heel zorgvuldig met ze om.

ZATERDAG

Vanavond hebben we meisjes op straat gefilmd, om vast te leggen hoe hun leven er 's avonds uitziet. De tiener prostitutie in

Bandung vormt een van de redenen waarom Ubuntu hier een project heeft opgezet. Door jonge meisjes weerbaar te maken, hoopt Ubuntu te voorkomen dat ze in de prostitutie terechtkomen. De tienerprostitutees die ik tegenkwam, waren hip gekleed en zwaar opgemaakt. Sommige meisjes droegen beugeltjes. Beugels zijn hier een statussymbool: je kunt ze gewoon op je tanden laten plakken, met orthodontie heeft het verder niets te maken. Het eerste meisje dat ik sprak, heette Aren. Ze zei dat ze zeventien was, maar ze leek niet ouder dan vijftien. Ze vertelde me dat ze als drugskoerier werkt. Ze deed heel bijdehand, stoer en vrolijk, maar ik zag dat ze behoorlijk aan het zuipen was. Haar werk is gevaarlijk, want ze krijgt te maken

1. Nisa is net geschminkt voor de voorstelling.
2. Anna en Grace, de jongste van de groep (6 jaar).
3. Grace tijdens de bidscène: ze wenst dat ze kan spelen met haar zusje, en niet hoeft te werken tussen de auto's.
4. De familie van Grace: v.l.n.r. vader, Alin, Grace, Jessica, Jonathan.

met criminele types en als de politie haar oppakt, gaat ze als minderjarige gewoon naar een gevangenis voor volwassenen. Ik sprak ook met Linda, een popperig mooi en verlegen meisje, dat ik ook vijftien schatte. Ze vertelde me dat ze voor een pooier werkt, maar dat ze nog wel naar school gaat en ervan droomt secretaresse te worden. Ze gebruikt elke dag drugs en was behoorlijk high. En dan was er Fina, heel tener en toevallig ook 'zeventien'. Ze woont nog bij haar ouders, maar die weten niet dat ze zich prostitueert. Als ze met een klant is, zegt ze in zichzelf: "Sorry mama, vergeef het me." Ze wil stoppen, maar haar pooier heeft bedreigd het aan haar ouders te vertellen als ze dat doet. De meisjes vertellen stuk voor stuk zulke trieste verhalen. Waarom mogen ze niet gewoon kinderen zijn?

ZONDAG

Een drukke dag. 's Middags generale repetitie en 's avonds try-out in een grote tent op het schoolplein. Het stuk heet *Leef je droom* en gaat over een meisje dat op straat bedelt en ervan droomt muzikante te worden. In een droom zegt een stem tegen haar dat als ze iets heel graag wil, het ook mogelijk is. Dan wordt ze wakker en vindt ze een gitaar naast haar bed. De kinderen spelen zichzelf in dit stuk. Het gaat over hun leven, over hoe ze bedelen, over hoe ze door hun ouders worden uitgescholden als ze niet genoeg geld hebben opgehaald, over hun dagelijkse problemen.

Tijdens de generale repetitie heb ik de meisjes geholpen hun spel te verbeteren. Met een tolk ernaast ging dat best goed. De hoofdrolspeelster heb ik uitgelegd hoe je moet doen alsof je slaapt. Ze durfde het nog niet aan om erbij te snurken. Ik legde haar uit dat als ze wakker wordt en de gitaar ziet, ze moet doen alsof ze heel verrast is en de gitaar moet oppakken alsof het een baby is. De Indonesische cultuur is introvert en dat zie je terug in het acteren van de meisjes. Het is niet makkelijk voor ze. Tijdens de try-out zat het hele schoolplein vol met familie en mensen uit de buurt; zeker driehonderd man. De kinderen hadden nog niet gespeeld voor een publiek en ik zag dat ze voor het eerst de spanning van een voorstelling voelden. Renske vertelde me dat ze aanvankelijk helemaal niet wisten wat repeteren was. Als ze een scène hadden gedaan, waren ze verbaasd als het nog een keer moest. En toen ze de scènes achter elkaar speelden, was het een openbaring voor ze dat er een verhaal ontstond. Maar nu voelde ik dat bij de kinderen alles op zijn plek viel. Ze waren heel geconcentreerd. En het publiek leefde helemaal mee; er werd uitgelaten gelachen en enthousiast commentaar geleverd.

MAANDAG

Naar de opvang voor straatmeisjes geweest. Het is een soort huiskamerproject waar ze kunnen slapen, televisiekijken en computeren. Mijn mond viel open toen ik Linda zag binnenlopen: in haar schooluniform zag ze

eruit als een kind van elf, zo onschuldig. Terwijl ze zaterdagavond zwaar opgemaakt en high op klanten wachtte, zat ze nu naar *SpongeBob* te kijken. Even kon ze weer het kind zijn dat ze werkelijk is. Een kind dat ik gewoon vast wil houden, in bed wil leggen en een kopje thee wil geven.

WOENSDAG

De première. De kinderen waren fladderig en druk – de zenuwen natuurlijk. Eén meisje was in tranen, omdat haar moeder niet kwam kijken. Tot mijn verbazing blijken sommige ouders niet eens te weten dat hun kind hieraan meedoet. Voordat ze het toneel opgingen, hadden onze meisjes trouwens net als altijd staan bedelen, want première of geen première: ze moeten hun dagelijkse bedrag ophalen. Het regende en dat was jammer, maar desondanks zaten er ongeveer vierhonderd mensen in de tent ademloos toe te kijken. De voorstelling ging nog beter dan de generale: iedereen wist wat hij deed, en dat was heel mooi om te zien. Het was echt hun première.

DONDERDAG

Vanmiddag ben ik met Marni meegegaan naar het kruispunt waar ze altijd bedelt. Er hangt daar een hele groep straatkinderen rond. Ze gaan de auto's langs die voor het stoplicht wachten. Sommigen dragen hun jongere broertje of zusje op de heup, want mensen geven sneller aan kinderen die een baby bij zich hebben. De kinderen



Als je vanaf je jongste kinderjaren alleen maar 'hoepel op' hoort, dan moet dat iets in je kapotmaken

kennen elkaar allemaal en vormen een soort familie: ze proberen een beetje voor elkaar te zorgen. Ze staan de hele dag tussen die uitlaatgassen te bedelen, zo smerig, je vraagt je af hoe hun longen eruitzien. Ook Marni heeft haar babyzusje op de arm als ze langs de auto's loopt. "Mensen met een kantoorbaan geven het meest. Mensen met mooie pakken aan," zegt ze, terwijl de auto's langs ons razen. Ze vertelt me dat ze actrice wil worden. Dat kan ik goed begrijpen. Deze kinderen krijgen de hele dag voortdurend 'nee' te horen. Ze worden weggejaagd, mensen doen snel het raampje dicht voor hun neus, niemand kijkt ze aan. Dat moet iets met ze doen. Als je vanaf je jongste kinderjaren alleen maar 'hoepel op' hoort, dan moet dat iets in je kapotmaken. Door mee te doen aan dit project staan deze kinderen, die altijd maar worden

weggejaagd, opeens op een podium voor een plein vol mensen die ademloos naar ze luisteren en voor ze klappen, omdat ze het mooi vinden wat ze doen. Wat een verschil met hun dagelijks leven.

ZATERDAG

Omdat ik in bed lag met een oorontsteking, kon ik gisteren niet bij de voorstelling zijn die de kinderen gaven voor de burgemeester en andere notabelen van Bandung. Renske vertelde me dat de kinderen na afloop hun verhaal vertelden, en dat daarna lang is nagepraat over hoe deze kinderen te helpen zouden zijn. De burgemeester was geraakt door de voorstelling en heeft beloofd iets voor de kinderen te gaan doen. Geweldig dat we dat hebben bereikt. Morgen vlieg ik weer naar huis. Ik zal de kinderen missen. Ze zijn zo lief en als je een beetje hun



1. Suryani in haar huis.
2. Suryani met haar moeder.
3. De actrices zingen een lied over hun toekomstdromen.

vertrouwen weet te winnen, zijn ze zo aanhankelijk. Het mooie is dat het werk van Ubuntu niet eenmalig is: volgend jaar wordt er met deze meisjes weer een theaterstuk gemaakt en er zijn inmiddels contacten gelegd met lokale theatermakers en hulporganisaties die het werk gaan voortzetten. Ik ga met een goed gevoel naar huis, maar het is ook een dubbel gevoel. Het is een prachtig project, maar wat moet er nog veel gebeuren! Dit waren maar 23 van de vijfduizend straatkinderen in Bandung. Hoe dan ook: het is een begin, en het heeft me veel energie gegeven om me te blijven inzetten voor Ubuntu. Marieke de Lange is inmiddels bezig met een theaterproject met straatkinderen in Ghana, dus wie weet ga ik binnenkort wel naar Afrika. ●

Meer weten?
Kijk op www.ubuntutheatre.org.